

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐

สิ่งที่เหยียบย่ำทำลาย

นี่ก็ไม่ได้ประชุมเทศน์มาเสียนาน จะร่วม ๒ เดือนแล้วมั้ง เกี่ยวกับความไม่สะดวกสบายในธาตุในชั้นของเราเอง ได้กังวลุ่นวายตั้งแต่เรื่องธาตุเรื่องชั้นของตัวเอง ขาดการอบรมไปเสียเป็นเวลานาน เวลานี้ถ้าเราจะพูดตามหลักธรรมชาติที่สัมผัสสัมพันธ์กับอายตนะของเราของท่านหรือของใครก็ตาม รู้สึกว่าสิ่งที่ทำให้เลวลงนั้นมีมากกว่าที่จะทำให้สงบร่มเย็นและเจริญทางด้านอรรถด้านธรรม เพราะสิ่งยั่วยวนนั้นแต่ก่อนเราไม่เคยเห็น ทุกวันนี้มีมากมาย เกิดขึ้นจากความนิยมชมชอบของคนนั้นแหละ เฉพาะอย่างยิ่งก็พวกชาวพุทธเราชอบกันนักกันหนาในสิ่งที่เคยมีอยู่แล้ว แต่ไม่ได้ฟื้นขึ้นมาให้เป็นพื้นเป็นไฟมันก็ไม่เป็น เช่นอย่างไม้ขีดไฟที่อยู่ในกล่อง มันก็เป็นท่อไม้ขีดไฟอยู่ธรรมดา แต่นำออกมาใช้แล้วมันก็เป็นไฟได้

สิ่งที่มีอยู่ทั้งหลายในโลกนี้ ถ้าไม่นำออกมาใช้นำออกมาทำลาย มันก็เป็นสิ่งที่มีอยู่ธรรมดา เช่นเดียวกับไม้ขีดไฟที่อยู่ในกล่องนั้นแหละ บทเวลาอำนาจของฝ่ายต่ำมีมากมันก็ผลักดันออกมา ให้คิดให้ชวนชวย จนถึงกับได้นำออกมาใช้ให้เป็นพื้นเป็นไฟเผาโลกเผาธรรมไปตาม ๆ กันในบุคคลแต่ละคน ๆ ซึ่งมีได้ทั้งโลกทั้งธรรมถ้าเสาะแสวงหาให้มี แต่นี่มักจะเสาะแสวงหาในสิ่งที่เป็นเครื่องทำลายเสียมากกว่าที่จะเป็นความเจริญ

การศึกษาเล่าเรียนนั้นเรียนกัน พอตกลงออกมาไม่กี่วันก็ส่งเข้าโรงรำโรงเรียนแล้ว เพื่อให้รู้ให้ฉลาด ถ้าหากเป็นไปตามเจตนาของผู้ต้องการให้ลูกเต้าหลานเหลนของตนมีความรู้ความฉลาด เพื่อความสุขความเจริญแล้ว ไม่ว่าจะประเทศไหนเมืองใด มันน่าจะมีความเจริญรุ่งเรืองและสงบสุขร่มเย็นไปตามความมุ่งหมายมากต่อมากแล้ว ไม่มีบ้านเมืองใดที่จะบกพร่อง

แต่นี้สิ่งที่บกพร่องและเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาแต่ไหนแต่ไรด้วย ก็คือความทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดความทุกข์ก็คือความบกพร่อง ความบกพร่องนั้นก็เกิดมาจากความไม่ฉลาด เลยไม่สมที่ว่าจะอยากให้ลูกเต้าหลานเหลนของตนและตนเองมีความรู้ความฉลาด ไปที่ไหนจึงมีแต่ความทุกข์ความทรมานเต็มไปทั่วโลกดินแดน ไม่ทราบว่าการศึกษาเพื่อความรู้ความฉลาดให้เจริญรุ่งเรืองไปไหนกันหมด นั้นพิจารณาซิ อันนี้เรามองไม่เห็นกันเลย ข้ามไปข้ามมา ในความรู้สึกว่าข้ามไปข้ามมา แต่ความจริงมันเหยียบย่ำเราตลอดเวลา ไม่ให้ข้ามมัน ข้ามไปข้ามมา มีแต่มันเหยียบย่ำอยู่ตลอดเวลา ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย สัมผัสสัมพันธ์เพื่อเอาความลุ่มจมฉิบหายอยู่ตลอด

อิริยาบถ นี้ที่ว่าศึกษาเล่าเรียนเพื่อความรู้ความฉลาด มันฉลาดที่ตรงไหน นี้ควรนำเอามาคิด

เราเป็นนักบวช นักบวชไม่ใคร่ครวญ นักบวชไม่พินิจพิจารณา นักบวชไม่ศึกษาอบรมเพื่อความรู้ความฉลาดโดยอรรถโดยธรรมแล้ว ไม่มีเพศใดที่จะละเอียดแหลมคม สุขุมมากยิ่งขึ้นกว่าเพศแห่งนักบวช เฉพาะอย่างยิ่งกรรมฐานของเรานี้เป็นเพศที่พระพุทธเจ้าทรงมาตั้งเดิม ตรัสรู้ก็ตรัสรู้ในกรรมฐาน ฟังซิ อิริยาบถทั้ง ๔ คือพระอิริยาบถของพระพุทธเจ้า ตั้งแต่ทรงปรารภและบำเพ็ญเพื่อความเป็นพระพุทธเจ้า ก็ทรงบำเพ็ญด้วยกรรมฐานเท่านั้น

อยู่ที่อยู่แบบกรรมฐาน เสวยแบบกรรมฐาน อิริยาบถทั้ง ๔ แบบกรรมฐานทั้งนั้น จนได้ตรัสรู้ขึ้นมา ก็เพราะกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งงานที่ชอบธรรมและเลิศเลอที่สุดของพระพุทธเจ้าก็คืออานาปานสติ นั่นทรงบำเพ็ญมาอย่างนั้น จนกลายเป็นความรู้ความฉลาด สุขุมเกินโลกเกินสงสาร สมควรแห่งความเป็นศาสดาของโลก นี้เพราะความใคร่ครวญ เพราะความพินิจพิจารณา เพราะความสุขุมคัมภีรภาพทุกด้านของพระพุทธเจ้า

เราเป็นลูกศิษย์ของศาสดา น่าจะได้แบบได้ฉบับมาใช้ในจิตใจอิริยาบถของเราไม่ควรจะพรวดพราด ๆ ไปตามแบบโลกแบบสงสาร เพราะอำนาจแห่งกิเลสตัณหาซึ่งผลักดันอยู่ภายใน ที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นกว่าธรรมจะแสดงออกได้ ถ้าเพศนี้ไม่พินิจพิจารณาแล้วจะไม่มีเพศใด ถ้าเป็นน้ำก็ไม่เกาะมีดอนเลย จะเป็นท้องฟ้ามหาสมุทรไปหมด เพราะอำนาจแห่งกิเลสตัณหาท่วมหัวใจของสัตว์โลก เพราะไม่มีธรรมเป็นเครื่องกำจัด ไม่มีธรรมเป็นเกาะเป็นดอน โลกจึงหาความสุขไม่ได้ ถ้าไม่ใช้ความพินิจพิจารณาโดยธรรม เพื่อความแหวกว่ายออกจากสิ่งที่เหยียบย่ำทำลายอยู่ในจิตใจ อันนี้ปราชญ์ท่านตำหนิกันมาทุก ๆ พระองค์

คำว่าปราชญ์นั้นหมายถึงองค์ศาสดาแต่ละพระองค์ ๆ คือจอมปราชญ์ ไม่มีพระพุทธเจ้าพระองค์ใดจะชมว่าสิ่งต่ำทรามและเป็นพิษเป็นภัยทั้งหลายว่า เป็นของดีมีคุณค่า แต่ธรรมชาติอันนี้เคยเป็นข้าศึกรบกันมากับธรรมของศาสดา คือธรรมท่านว่าไม่ดี มันก็บอกว่าดี ธรรมท่านว่าเป็นความเสื่อมความเสียเป็นพิษเป็นภัย มันก็บอกว่าดี คุณ นั่นฟังซิ สิ่งที่ขัดแย้งกันอยู่ในจิตใจของเราแต่ละคน ๆ นั่นแหละ ถ้าไม่นำธรรมเข้าไปพินิจพิจารณาสังเกตค้นคว้าหาเหตุเหล่านี้หรือธรรมชาติเหล่านี้แล้ว จะไม่พบไม่เห็น แต่จะได้รับความทุกข์ความทรมานเพราะมันอยู่ตลอดเวลา

ฉะนั้นผู้ที่พิจารณาให้ถึงเหตุถึงผลถึงรากถึงฐานของมันจริง ๆ ถึงกับการทำลายมันได้ ก็ต้องเป็นเพศแห่งลูกศิษย์ตถาคตคือพระเรานี้แหละ จะเป็นลูกศิษย์

ตกาศได้อย่างแท้จริงถ้าตั้งใจให้เป็น ด้วยการตั้งหน้าตั้งตาประพฤติปฏิบัติตามแนวทางที่ทรงสั่งสอนไว้แล้ว ซึ่งเราก็ได้สวดทุกวันว่า สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม นี่คือพระธรรมที่ตรัสไว้ชอบแล้ว ๆ มาทั้งสิ้น ตั้งแต่พื้น ๆ แห่งธรรมจนกระทั่งถึงที่สุดจุดหมายปลายทางแห่งธรรมและโลกแยกจากกันได้ เราสวดทุกวันคำที่ว่าตรัสชอบแล้วนี้ ให้นำมาประพฤติปฏิบัติกำจัดสิ่งที่ไม่ชอบซึ่งมีอยู่ภายในจิตใจของเราเนี่ย เราจะมีธรรมสงบ่มเย็น

ความรู้ที่นั่นแหละอยู่ในตัวของเรา ที่เป็นเครื่องรับสิ่งทั้งหลายที่กล่าวมานี้ทั้งโลกทั้งธรรม คือทั้งกิเลสทั้งธรรมอยู่ที่ผู้รู้คือใจ ธรรมก็อยู่ที่ผู้รู้ กิเลสก็อยู่ที่ผู้รู้ สติธรรม ปัญญาธรรม ระลึกขึ้นมาเมื่อไรก็เป็นสติ พินิจพิจารณาให้เป็นธรรมเมื่อไรก็เป็นธรรม ไม่เคยครีเคยล้ำสมัย ถ้าเราไม่พาศรีพาล้ำสมัยเสียเอง ให้อกิเลสเหยียบย่ำทำลายตลอดเวลา

อยู่ที่ไหนให้มีสติอยู่กับตัว ความเพียรอย่าเห็นห่างจากจิตใจด้วยความมีสติ ด้วยความมีปัญหา นี่คือการเพียรโดยแท้ของนักบวชเราตามองค์ศาสดาที่ทรงสั่งสอนไว้ คือความเพียรด้วยสติด้วยปัญญารักษาใจ นี่ชื่อว่าผู้ไม่ไร้สาระ คิดออกมาเรื่องใดก็ตาม ถ้ามีสติแล้วจะทราบกันทันที ๆ ว่าเป็นความคิดถูกหรือผิด ยิ่งความคิดด้วยความมีสติด้วยแล้วจะเป็นธรรมล้วน ๆ ไม่เป็นข้าศึกแฝงขึ้นมาเลย นอกจากจะปล่อยให้อำนาจของกิเลสตัณหาเหยียบย่ำทำลายสติปัญญาให้หายหน้าไปหมด ยังเหลือแต่ธรรมชาติอันนี้ทำงานเท่านั้น จึงจะเป็นพื้นเป็นไฟขึ้นที่หัวใจของเราทุกคน ให้พากันระมัดระวัง

ใจดวงนี้เป็นผู้รับเคราะห์รับกรรมในสิ่งชั่วทั้งหลายที่ตนทำลงไป ด้วยความไม่รู้ไม่เข้าใจ เพราะปราศจากเจ้าของที่แยกคายที่ฉลาด ได้แก่อสติปัญญาเป็นเจ้าของของผู้รู้ เพราะฉะนั้นจึงต้องสั่งสมธรรมชาติทั้งสองนี้ไว้ในอิริยาบถต่าง ๆ อย่าให้ไร้สาระจากพระเราผู้ตั้งใจชำระสิ่งไม่ดีทั้งหลายภายในใจ เราจะได้เห็นบ้างว่า ศาสดาองค์เอกแต่ละองค์ ๆ ที่สอนธรรมไว้เพื่อความสงบร่มเย็น จนถึงขั้น ปรมิ สุข ธรรมก็ประกาศเอาไว้ว่า นตฺถิ สนฺติปริ สุขํ นี่ก็คือสุดยอดแห่งธรรมนั่นแล สุดยอดแห่งความสุขที่ธรรมพาเดินที่ธรรมพาก้าวพาไป ผู้รักใคร่ในธรรมจะเจอธรรมบทนี้ นตฺถิ สนฺติปริ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี

อะไรล่ะไม่สงบ ดินฟ้าอากาศเขาก็อยู่ตามธรรมชาติของเขา ลม ไฟเขาก็อยู่ตามธรรมชาติของเขา สิ่งทั้งหลายในแดนโลกธาตุนี้ที่อยู่ตามหลักธรรมชาติ มีอยู่ตามหลักธรรมชาติของตน ไม่แสดงอาการผาดโผนโลดเต้นให้เป็นพื้นเป็นไฟเหมือนหัวใจของสัตว์โลกนี้เลย เมื่อหัวใจนี้ได้ถูกช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ ของเจ้าของคือสติปัญญาแล้ว ธรรมชาติที่เคยรุนแรง ที่เคยเป็นพื้นเป็นไฟผาดโผนอยู่ในจิตใจ จะสงบตัวลง

ไป ๆ จนกระทั่งถึงสงบราบคาบไม่มีสิ่งใดเหลือเลย ตามบทรธรรมที่ว่า นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ นั้นจะเด่นชัดขึ้นที่ภายในใจดวงนั้น ๆ ที่มีธรรมที่ว่านี้รักษาปราบปราม

ให้ได้เห็นธรรมบทนี้ ตามทางศาสดาที่ทรงมุ่งหวังอย่างยิ่งต่อสัตว์โลกบางพวก เรา นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ สุขอื่นยิ่งกว่าความสงบไม่มี คือที่อื่น ๆ ไหนก็ดีที่ความสุขดังที่กล่าวนี้จะเกิดขึ้นไม่มี จะเกิดขึ้นที่ใจดวงนี้ได้เท่านั้น นอกนั้นไม่ปรากฏ เพราะใจดวงนี้เกิดได้ทั้งไฟทั้งน้ำ เกิดได้ทั้งสุขทั้งทุกข์ ทุกข์ที่เป็นอนันตริยทุกข์ก็มีที่ใจ เกิดได้ที่ใจ สุขที่เป็น ปรมํ สุขํ ก็เหมือนกัน ก็เกิดได้ที่ใจของผู้รักษาตัวเองนั้นละ ธรรมที่จะยังใจให้ถึงขั้น นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ พระพุทธเจ้าก็ทรงสอนไว้ทุกบททุกบาทตั้งแต่พื้น ๆ แห่งธรรม ก็เพื่อจะก้าวเข้าสู่ นตฺถิ สนฺติปรํ สุขํ นี้แล ไม่ได้แยกไปที่ไหนเลย

คำว่าเป็นผู้มีศีลก็เหมือนกัน ความทำลายศีลก็คือทำลายตัวเรา ท่านจึงให้รักษาศีลเพื่อรักษาตัวของเรา กายวาจาการแสดงออกไม่ให้เป็นภัยต่อจิตใจตัวเอง สมาธิคือ ความร่มเย็นของใจ ไม่ดีนรณกวัตแกว่งกระวนกระวายเหมือนถูกฟันถูกไฟเผา ก็คือสมาธิของใจที่สงบด้วยอำนาจแห่งการกำจัดสิ่งที่พาให้ฟุ้งซ่านทั้งหลาย ด้วยบทภาวนา บทใดก็ตาม เนอะ ท่านก็สอนไว้แล้ว

บทรธรรมที่จะทำใจให้เกิดความสงบร่มเย็นท่านเรียกว่าสมถธรรม ใคร ๆ ก็ได้ อ่านได้เห็นว่ากรรมฐาน ๔๐ ห้องคืออะไรบ้าง นี่ก็เป็นธรรมเพื่อให้ใจสงบเพื่อดับฟุ้งดับไฟ ซึ่งจะแจ่มถึงเรื่องกิเลสประเภทต่าง ๆ ให้เห็นชัดและทำลายกันได้ก็คือปัญญา ท่านก็แสดงไว้แล้วทุกชั้นของปัญญา นี่เป็นเครื่องสังหารกิเลส ส่วนสมาธิเป็นเครื่อง ต้อนกิเลสเข้ามาสู่จุดรวมเพื่อการทำลายได้ง่าย

สมาธิจึงเป็นความจำเป็น จะต้องไล่ต้อนกิเลสตัวฟุ้งซ่านวุ่นวายตัวคึกตัวคะนอง ให้เข้าสู่จุดที่จนตรอกจนมุม แล้วใช้ปัญญาพิจารณาคลี่คลายออก ฟาดฟันหัน แหกกันลงไปโดยลำดับลำดับของปัญญาและของกิเลสประเภทต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสติปัญญาที่จะทำหั่นกันในวาระนั้น ๆ จนกระทั่งไม่มีอะไรเหลือเลยภายในจิตใจ

ที่นี้เราจะไปหาความสุขที่ไหน มันก็เห็นชัด ๆ อยู่ภายในจิตใจ เพราะปราศจากข้าศึกภายในตัวเองเท่านั้น คำว่าข้าศึกคืออะไรอีกล่ะ จะหนีกิเลสไปได้ยังไง กิเลสไม่ได้ อยู่ที่อื่นที่ใด อยู่ที่ใจเท่านั้น ก็กำจัดกันลงด้วยสติปัญญาดังที่กล่าวนี้ และวิมุตติหลุดพ้น ก็พ้นจากสิ่งจองจำทั้งหลายนี้เอง ไม่ได้พ้นจากอะไร เนอะก็มีอยู่ที่นี้ทั้งหมด รวมอยู่ที่ใจดวงเดียวนี้

เวลานี้กิเลสในหัวใจเฉพาะอย่างยิ่งของชาวพุทธเรา มันคือด้านหาญกล้าเข้าทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นชื่อว่าไม่เป็นอรรถเป็นธรรม แล้วยื่นเข้ามาก็นักบวชเราให้ระวังให้มาก เต็มวันมันกลายเป็นความถือด้านไปแล้วนะ ถือเป็นเรื่องธรรมดาไปหมด เพราะมันชิน

มันชาหน้าด้านในสิ่งที่เป็นภัยทั้งหลาย ในสิ่งที่ปราชญ์ทั้งหลายท่านดำหนิตเตียนถึงขนาดอย่างรุนแรง มันก็เห็นว่าเป็นธรรมดาไปหมด เพราะกิเลสพาให้ด้านนั้นละ ให้ระมัดระวังให้มากนะ

ศาสนาที่ว่าสิ้นสุดไปจากโลก ศาสนาไม่มีในสมัยนั้น ล่วงไปเท่านั้นปีเท่านั้นปี ศาสนาจะหมด คือหมดจากหัวใจแห่งความเชื่อความเคารพนับถือของสัตว์โลกนั้นแหละ ไม่ใช่คัมภีร์ไบเบิล คำว่าบาปว่าบุญได้หายไป นรกหายไป สวรรค์หายไป บาปบุญหายไปจากธรรมชาติแห่งความจริงของตน แต่มันหายไปที่หัวใจของสัตว์โลกที่เชื่อต่อความดีความชั่วทั้งหลาย เพื่อจะได้ละเว้นและสั่งสมให้มีขึ้นภายในจิตใจนี้เท่านั้น มันหมดไปที่หัวใจนี้

คำว่าบุญมันก็ไม่มีความระลึกรู้พอที่จะเสาะแสวงบุญเสีย คำว่าบาปมันก็ไม่ไ้ระลึกรู้พอที่จะกลัวบาป หิริโอตตปปะ ไม่มีภายในใจเสีย และสุดท้ายก็ถูกกิเลสด้อนเข้าสูโรงฆ่าสัตว์ ๆ สัตว์อะไร คือสัตว์มนุษย์ สัตว์ทุกประเภทถูกกิเลสมันด้อนเข้าไปสู่โรงฆ่าสัตว์ฆ่าสังหารทำลายอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นไปที่ไหนจึงมีแต่ความทุกข์ร้อนบนหัวใจสัตว์โลกเต็มไปหมด เฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์เราที่ปากมันเปราะ ๆ นี้แล ไปที่ไหนได้ยินแต่เรื่องบ่นว่าทุกข์ ๆ แต่การสั่งสมทุกข์ชวนชวยทุกข์เพื่อเผาตัวเอวอนั้น ไม่มีคำว่าถอยแม้รายเดียว จะไม่ปรากฏแล้วทุกวันนี้ เมื่อเป็นเช่นนั้นจะให้ทุกข์ดับไปได้อย่างไร เมื่อมีการส่งเสริมกันอยู่ตลอดเวลาเช่นนั้น

นักกรรมฐานเราก็เหมือนกัน อยากพบอยากเห็นความสงบสุขร่มเย็นความสิ้นกิเลส แต่เต็มไปด้วยความขี้เกียจขี้คร้าน อ่อนแอท้อแท้เหลวไหลในการประพฤติปฏิบัติตัว แล้วจะหาความดีมาจากไหน ไ้กิเลสมันชอบสิ่งที่เราชอบนั้นนะ คือกิเลสนั้นละพาให้ชอบไม่ใช่ใครพาให้ชอบ แต่เราไม่รู้กลของมัน เราก็เหมือนสัตว์ตัวหนึ่งซึ่งถูกจูงเข้าไปในโรงฆ่าสัตว์มันก็ไม่รู้ จนเข้าไปถึงที่แล้ว หาที่ไปไม่ได้แล้ว จนตรอกเต็มที่แล้วถึงจะทราบ ก็เป็นวาระสุดท้ายที่จะตายเสีย แนะ สุดท้ายก็ตาย ตาย ๆ ด้วยกันหมด สัตว์ตัวใดที่ก้าวเข้าสู่โรงฆ่าสัตว์แล้วไม่เห็นรอดออกมาได้เลย นั้น ก็เหมือนกัน ถ้าลงกิเลสได้ ด้อนเข้าไปแล้ว ด้วยอำนาจแห่งความฉลาดของมันก็เป็นเช่นนั้น พอถึงวาระพอจะรู้ตัวก็เป็นวาระที่สายเกินไปเสียแล้ว ๆ ทำยังไง มันดีแล้วหรือที่ว่สายเกินไปในสิ่งที่ไม่ควรให้สายนั้นนะ

ก็เวลานี้ใจของเราเป็นยังไง สิ่งที่ผลิตรกันขึ้นเพื่อความเป็นพินเป็นไฟเดี๋ยวนี้ทุกหย่อมหญ้านะ เพราะถูกกิเลสมันกล่อมเอาอย่างสนิท ๆ ถือเป็นธรรมดา ถือเป็นความรื่นเริงบันเทิง ถือเป็นความนับถือเป็นความนิยมกัน ทั้ง ๆ ที่มันเป็นพินเป็นไฟ เวลานี้มากจริง ๆ นะ จนเรียกว่าเหลือหูเหลือตาเหลือหัวใจที่จะคิดจะอ่านไตร่ตรองตามมันได้

ถ้าหากมีข้อคิดมีความคิดเพื่อจะหลีกเลี่ยงเพื่อจะแก้ไขอยู่แล้ว ก็เป็นดังที่วานี้ คือมาก ต่อมาก ตาสัมผัสพบก็คือข้าศึก หูสัมผัสพบก็คือข้าศึก สัมผัสสัมพันธ์กับเรื่องอะไร มี แต่ข้าศึกที่มนุษย์นี้เสาะแสวงหามาเผาตัวเองทั้งนั้น ธรรมจึงยากที่จะเกิดขึ้นได้ ได้รับความทุกข์นับวันที่จะทวีคูณขึ้นโดยลำดับลำดับ

นี่ละที่ว่าโลกเจริญ ดูเอาซิ ไม่ได้เหมือนธรรมเจริญนะ โลกเจริญด้วยความรุ่มร้อน จะแผดเผามากขึ้นโดยลำดับ ๆ แล้วไม่มีใครเห็นโทษของมันด้วย เพราะความรู้ ความฉลาดไม่พอที่จะเห็นโทษของมันได้ จึงต้องได้ถูกมันขับไสเข้าโรงฆ่าสัตว์ โรงแห่ง ความทุกข์ความทรมานอยู่ตลอดเวลา

ไอ้เรานี้แบกคัมภีร์อยู่แท้ ๆ ที่หัวใจ ทำไมจึงต้องให้กิเลสมันไสเข้าโรงฆ่าสัตว์ เหมือนดังโลก ๆ ทั่วไปละ มันไม่โง่กว่าเขามากไปแล้วหรือ เวลานี้คำว่ากรรมฐาน ๆ จะมีแต่ชื่อแล้วนะ จะไม่มีความจริงแห่งกรรมฐาน แล้วผู้ประกอบงานอันสำคัญ ๆ เดียวนี้จะไม่มีแล้วนะ ทางจงกรมเป็นยังงัยบ้าง นี่ละทางของศาสดาทำงาน สำนักงานของพระศาสดาของพระสาวกอรหัตตอรหันต์ท่าน คือทางจงกรม สถานที่ในป่าในเขา ลำเนาไพรต่าง ๆ

ดังที่ท่านสอนไว้ย่อ ๆ ว่า รุกขมูลเสนาสน์ นี่ละสถานที่ที่ทำงานของจอมปราชญ์ทั้งหลาย เพื่อความหลุดพ้น เพื่อความเลิศเลอ ในป่าในเขาในถ้ำเงี้ยวผา ฟิงซิ งานของท่านคือ เกสา โลมา นขา ทันดา ตโจ ตลอดอาการ ๓๒ และทั่ว ๆ ไปที่จะสงเคราะห์เข้ามาในงานเพื่อความหลุดพ้น ด้วยความเพียรที่ประกอบด้วยสติปัญญา ทางจงกรมเป็นสถานที่ทำงานของจอมปราชญ์ คือพระพุทธเจ้าของเรา ของพระสาวกอรหัตตอรหันต์ทั้งหลายนั้นละ คือทางจงกรมในป่าในเขาที่สงบเงียบ แน่ะ

อาหารก็บิณฑบาต ปิณฑิยาโลปโภชน นิสุสาย ปพฺพชฺชา ได้มาด้วยกำลังปลีแข้งของตน ไม่ฟุ้งเพื่อเห่อเหิมกับการอยู่การกินการหลับการนอน มีเท่าไรก็กินตามเรื่อง ฉันตามเรื่อง และมีความมักน้อยเป็นพื้นฐานอยู่ในจิตใจ ไม่ให้ความฟุ้งเพื่อเห่อเหิมเกิดขึ้นได้ อပ္ปิจฺจตา นี้ปราบอยู่เสมอเลย อပ္ปิจฺจตา แปลว่าความมักน้อย ธรรมสันโดษ คือความยินดี ถ้าลดลงมาก็มาสู่ความยินดีตามมีตามเกิดตามได้ ไม่ฟุ้งเพื่อเห่อเหิมกับสิ่งทั้งหลายที่จะให้เป็นภัยแก่ตน คือปัจจัย ๔ แน่ะ นี่ละปราชญ์ท่านเดิน ท่านเดินอย่างนี้

สรณะของพวกเรา พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ท่านเดินอย่างนั้นละ สำนักงานของท่าน ก็ดังที่วานี้ ท่านมีที่ทำงาน ไม่อยู่เร่ ๆ ร้อน ๆ แปรลก ๆ ปลอม ๆ เหมือนกรรมฐานแต่ชื่อดังที่ปรากฏอยู่เวลานี้ตื่นไปหมด ไม่มีแหะทางจงกรม จะไม่มีละนะเดี๋ยวนี้ ที่ทำงานของพระกรรมฐานจะมีแต่ชื่อนะ สถานที่ภาวนาอิริยาบถ ๔ จะมีแต่ของปลอมเต็มไป

หมดนะ จะไม่มีอิริยาบถที่เป็นภัยต่อกิเลส ไม่มีอิริยาบถที่เป็นคำว่ากรรมฐาน คือ ประกอบความพากเพียรทำงานตามหลักศาสนาที่สอนไว้ จะไม่มีอะไรเหลือแล้วเวลานี้

ให้คำนี้เสมอผู้จะปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ พระศาสดาท่านดำเนินอย่างไร ท่านก้าวเดินไปแบบไหนบ้าง ท่านสอนไว้หมด ตั้งแต่ขั้นสลับสไลก์เพราะศาสดาแท้ ๆ นั้นก็จารึกให้เอาไว้เห็นไหมละ นี่ละท่านเดินอย่างนี้ สถานที่อยู่ของปราชญ์ทั้งหลายท่านอยู่ยังงี้ ท่านขบฉันยังงี้ ท่านใช้สอยอย่างไร นั้นปัจฉัย ๔ ของจอมปราชญ์ท่านเป็นยังงั้นของผู้จะฆ่ากิเลส ตั้งใจดำเนินตามด้วยความสนใจ คำว่า พุทธิ สรณิ คัจฉามิ ถือพระพุทธรูปเจ้าเป็นแบบเป็นฉบับฝากเป็นฝากตาย ฝากตรงนี้ ในจุดที่เป็นธรรมเพื่อฆ่ากิเลสของตัวเองนั้นชิตถึงจะถูก

สงฆ์ สรณิ คัจฉามิ เหมือนกัน ท่านพาดำเนินยังงี้ ท่านดำเนินกันมาอย่างไร สงฆ์ สรณิ คัจฉามิ ก็คือคนธรรมดาเหมือนเรา ๆ ท่าน ๆ นี้เบื้องต้น แต่เมื่อได้ต่อสู้กับกิเลสด้วยอำนาจแห่งธรรมบนหัวใจเป็นชีวิตจิตใจแล้ว ท่านก็เป็นสรณะขึ้นมา ธมฺมํ สรณิ คัจฉามิ ปรากฏขึ้นมาได้ด้วยการชวนชวายที่ถูกต้องตั้งงามของศาสดาและสาวกทั้งหลาย ส่วนเราจะให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของเราด้วยวิธีการใดบ้าง ก็ควรนำมาพิจารณา อย่าอยู่เฉย ๆ

เดินจงกรมก็พาดีให้มันขาขาดให้เห็นเป็นไร เกิดมานี้ไม่เคยขาขาดเพราะเดินจงกรมฝ่าเท้าแตกตั้งธรรมท่านสอนไว้ ดังพระสาวกบางองค์ท่านดำเนิน ก็ให้มันเห็นบ้างซีฝ่าเท้าแตก นี่มันมีแต่หมอนแตก เสื้อขาด เพราะนั่งไม่หยุดนอนไม่หยุด นั่งนอนด้วยความขี้เกียจขี้คร้าน แน่มันขัดกันไปอย่างนั้นแล้ว ระหว่างศาสดาสาวกทั้งหลายกับพวกเรานี้ ไปไหนมันถึงเหลียวมองเห็นแต่ผ้าเหลือง เห็นแต่สีผ้ากรรมฐาน แต่งานของกรรมฐานไม่มีเหลือ มีแต่กิเลสทำงานอยู่บนหัวใจของกรรมฐาน

การแสดงออกมีแต่เรื่องของกิเลสพาให้แสดงธรรมไม่มีแสดง จะเอาความเลิศจเลมาจากไหนพระระณะ พิจารณาให้ถึงธรรมชิต ให้ถึงกิเลสแล้วก็ถึงธรรม ถ้าไม่ถึงกิเลสแล้วจะไม่ถึงธรรม เพราะธรรมนั้นถูกกิเลสครอบเอาไว้เวลานี้ เพราะฉะนั้นจึงต้องลากกิเลสออกมาด้วยอำนาจของสติธรรม ปัญญาธรรม วิริยธรรม นี้จะได้เห็นเรื่องของกิเลส นอกนั้นไม่เห็น กุสิดิ คือความขี้เกียจ หินวิริยิ ความเพียรเลว ไม่มีทางที่จะให้รู้เรื่องของกิเลสเป็นยังงี้ เรื่องของธรรมเป็นยังงี้ จะไม่เห็นไม่รู้ อิริยาบถทั้ง ๔ อย่าลืมนตัวถ้าอยากรู้อยากเห็นธรรม

นี่พระก็มากเข้าโดยลำดับลำดับในวัดนี้ แล้วมาเพื่ออะไร ให้สำเนียงศึกษาทั้งทางตาทางหู จิตใจเป็นสำคัญ อย่าอยู่เฉย ๆ ใช้ความคิดความอ่าน นี่ที่หนักใจเวลานี้ไม่ได้ยกตนข่มท่านนะ เราพูดในฐานะลูกศิษย์กับอาจารย์ มองดูอากัปภิกิริยาการแสดง

ออกของหมู่เพื่อน มักจะไม่ค่อยใช้สติปัญญา นี่ชีวิตที่เคยพูดเสมอ ๆ มันน่าพูดจะไม่ให้พูดอย่างไร ก็มันสะท้อนอยู่ในสายตา ในขณะที่ยัง ขณะที่เราเห็นความเคลื่อนไหวของเพื่อนฝูงที่มาอาศัยอยู่ เพื่อการอบรมศึกษาหาความรู้ความฉลาด แต่การแสดงออกนั้นมันไม่ใช่ความรู้ความฉลาดดังที่มุ่งมาศึกษานี้แหละ หรือว่าผู้เป็นหัวหน้านี้พาแสดงอย่างนั้นหรือ นี่ก็น่าพิจารณาอีกเหมือนกัน แล้วกิเลสมันจะหลุดลอยไปด้วยวิธีการอย่างนั้นหรือ นี่ที่สำคัญอีกอันหนึ่ง ถ้าว่าแสดงออกด้วยวิธีการอย่างนั้น กิเลสมันก็ต้องเป็นกิเลสไปหมดไม่เป็นธรรม แล้วครูบาอาจารย์ผู้เป็นธรรมท่านเอาอันนั้นหรือมาแสดง นี่มันน่าคิดนี่นะ ทำอะไรไม่ใช่ความคิดพิจารณา

เวลามีแขกมีคนที่เหมือนกันให้ระมัดระวังนะ อย่าไปคุ่นกับใคร แต่ไม่รังเกียจใคร หากไม่คุ่นกับใคร นอกจากธรรมเท่านั้นที่เป็นที่ฝากเป็นฝากตายของพระของเรา ให้นักแน่นในธรรมทั้งหลาย มีสติธรรมเป็นสำคัญ สติธรรมนี้สำคัญมากนะ เพราะฉะนั้นเวลาพูดขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นวาระใด สติธรรมนี้จะปราศจากไม่ได้ เพราะเป็นธรรมที่สำคัญมากที่สุด เป็นพื้นฐานที่จะให้เกิดแห่งธรรมทั้งหลายทุกแห่งทุกมุมของธรรม เกิดจากสติธรรมนี้ทั้งนั้น จึงได้พูดถึงเสมอ ๆ ถ้าเป็นอาหารก็ประเภทที่ว่าเป็นพื้นฐานของอาหารนั่นเอง แน่ะ

นี่ก็อ่อนลง ๆ ทุกวัน ๆ รู้ในหัวใจของเจ้าของที่เคยใช้ต่อโลก รู้สึกว่าอ่อนเข้ามา อ่อนเข้ามา หดเข้ามา ๆ นะ สุดท้ายแล้วจะเป็นลักษณะที่หัวใจหดหนาระอาใจไปแล้วนะ และเป็นความขวนขวายน้อยเข้ามา ๆ เพราะอะไรนี่ก็ทราบเรื่องสาเหตุ แต่ไม่จำเป็นต้องจาระไนกัน นี่เรียนมาเสียจนเต็มสติกำลังแล้ว เรียนเรื่องธาตุเรื่องขันธ เรื่องเป็นเรื่องตาย เรื่องเฒ่าเรื่องแก่ เรื่องความทุกข์ความลำบากอะไรนี่ เรียนอยู่ตลอดเวลา

โลกอันนี้ก็เหมือนกัน เอ้า เรียนให้จบในหัวใจซิ แล้วมันจะสุดกันที่ตรงนั้นแหละ จะไม่มีอะไรเป็นปัญหาเลย ถ้าเรียนโลกให้จบด้วยธรรมแล้วไม่มีอะไรเป็นปัญหาสร้างขึ้นในหัวใจได้เลย ที่เป็นปัญหาเดี๋ยวนี้ก็คือเราตามไม่ทันมันนั่นเอง เรื่องของโลกตามไม่ทัน เพราะมันแหลมคมมาก คำว่าโลก ๆ จะไม่หมายถึงกิเลสเป็นพื้นฐานของโลกจะหมายถึงอะไร นี่ละสำคัญอยู่ที่ตรงนี้ จึงต้องอาศัยธรรมเป็นเครื่องขุดเครื่องคั่นกันขึ้นมา อันไหนที่ควรสังหารทำลายก็เอาให้เรียบไปหมดภายในหัวใจแล้วจะไม่มีปัญหาเลย นี่เรียกว่าเรียนสุด สุดเหตุสุดผล สุดโลกสุดธรรม สุดที่หัวใจ แล้วก็ไม่มีความเป็นปัญหาขึ้นมาให้ได้รับความทุกข์ความลำบากอีกเหมือนแต่ก่อน

ให้นักในความเพียรนะ สถานที่นี้เป็นสถานที่หนักความเพียรนะ ครูบาอาจารย์พาถือความเพียรนี้เป็นหัวใจของพระกรรมฐาน ของผู้ต้องการความพ้นทุกข์ อย่าลืมอย่าให้เห็นไอ้ที่เด่น ๆ ด้าน ๆ อยู่ นั่น เก้ ๆ กัง ๆ อะไรอยู่ ที่มองดูแล้วมันขวางตา ลูก

ตาจะแตกนะว่าไง วันหนึ่ง ๆ เราไม่ให้มีงานอะไรเลย ให้มีแต่เวลาประกอบความ
 พากเพียรของพระของเณรเท่านั้น เราสงวนมากเรื่องอย่างนี้ เพราะเราไม่เห็นสิ่งใดว่า
 เป็นของเลิศเลอยิ่งกว่าการประกอบความเพียร เพื่อสังหารกิเลสตัวเป็นภัยภายในจิตใจ
 ของเราแต่ละคน ๆ แต่ละองค์ ๆ อันนี้เป็นสำคัญมาก จึงต้องให้มีเวลาเพื่ออันนี้อย่าง
 เดียวเท่านั้น เราอยากพูดว่าอย่างเดียวกันเท่านั้น

สิ่งเหล่านั้นอาศัยช่วงเวลาชั่วเวลานิดหน่อย จึงไม่ให้ไปกังวลกับมัน ให้มีหน้าที่
 การงานอยู่กับใจอย่างเดียว นี้เรียกว่าอยู่กับความเพียรอย่างเดียว ใครอยู่ที่ไหนก็ให้
 เป็นความเพียรอยู่นั้นซิ เดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา นี่คืองานของพระ อย่าให้ลดน้อย
 ถอยลงไปนะ จะลดคุณค่าของพระไปโดยลำดับ หากพระเรายังพอมีคุณค่าอยู่บ้างนะ
 ถ้าไม่ให้กิเลสเอาไปถลุงเสียจนหมดคุณค่าแห่งธรรมที่ควรจะมีอยู่ในใจนั้นนะ

เออละ